

BG

BG

BG

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 15.11.2010
COM(2010) 665 окончателен

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И ДО СЪВЕТА
относно прилагането на системата за съвети в селското стопанство, определена в
членове 12 и 13 от Регламент (ЕО) № 73/2009 на Съвета

СЪДЪРЖАНИЕ

1.	Въведение	3
2.	Рамката на ЕС за СССС	4
2.1.	Правна рамка	4
2.2.	Подпомагане на системите за съвети в селското стопанство от фондовете за развитие на селските райони през периода 2007—2013 г.....	4
3.	Прилагане на СССС от държавите-членки.....	5
3.1.	Актуално състояние на СССС на държавите-членки.....	5
3.2.	Финансиране на СССС	6
3.3.	Оценка на СССС	7
4.	Подобряване на СССС в бъдеще	7
4.1.	Изясняване на понятията „СССС“ и „услуги за съвети в селското стопанство“.	8
4.2.	Обхват на СССС.....	8
4.3.	Изясняване на ролята на консултантите на СССС спрямо другите участници в областта на кръстосаното спазване	9
4.4.	Популяризиране на СССС.....	10
4.5.	Управление на СССС.....	12
5.	Заключение	13

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И ДО СЪВЕТА

относно прилагането на системата за съвети в селското стопанство (СССС), определена в членове 12 и 13 от Регламент (ЕО) № 73/2009 на Съвета

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Държавите-членки имат задължението да създадат система за съвети за земеделските стопани по въпросите на управлението на земята и на стопанствата, наричана по-нататък „система за съвети в селското стопанство“ (СССС). СССС е съществен компонент на реформата на Общата селскостопанска политика (ОСП) от 2003 г. и трябваше да бъде въведена до 2007 г.¹ Целта на СССС е да помогне на земеделските производители да осъзнаят по-добре движението на материалните потоци и процесите в стопанството, които се отнасят до околната среда, безопасността на храните, здравето на животните и хуманното отношение към тях. Тя беше въведена едновременно със системата за кръстосано спазване, съгласно която помощта по ОСП се изплаща изцяло само ако земеделските производители изпълняват определени изисквания, които се отнасят до околната среда, безопасността на храните, здравето на животните и хуманното отношение към тях. Има две мерки по политиката за развитие на селските райони, целящи да помогнат на държавите-членки да създадат услуги за съвети в селското стопанство и да помогнат на земеделските производители да ги използват. СССС е преди всичко инструмент, който да помогне на земеделските производители да изпълняват тези изисквания и така да избягват финансови санкции, предвидени в системата за кръстосано спазване.

В съответствие с член 12, параграф 4 от Регламент (ЕО) № 73/2009 на Съвета Комисията трябва да изпрати на Съвета доклад за прилагането на СССС, при необходимост придружен от съответните предложения. Това е целта на настоящия доклад — да информира Европейския парламент и Съвета относно напредъка по изпълнението на СССС и да предложи евентуални подобрения. Той се основава до голяма степен на информацията, получена от държавите-членки в отговор на изпратен въпросник, и на оценката, извършена по поръчка на Комисията². СССС беше освен това широко обсъдена с държавите-членки на пет семинара за СССС, организирани от Комисията през периода 2006—2010 г. Тези обсъждания се отнасяха до съдържанието, структурите, методите и инструментите за националните консултантски услуги.

Срокът за създаване на системата беше 1 януари 2007 г. Тъй като началният период продължи от 2007 до 2009 година и с оглед на сложността на изискваната информация, все още не е възможно да се даде подробен анализ на капацитета на националните системи за съвети в селското стопанство, нито на услугите, които те предоставят на земеделските производители. Следователно целта на настоящия доклад не е да предложи изчерпателен преглед, а да даде изходен материал за дебати в Съвета и в Европейския парламент през 2010 и 2011 година.

¹ Членове 13—16 от Регламент (ЕО) № 1782/2003 на Съвета.

² http://ec.europa.eu/agriculture/eval/reports/fas/index_en.htm.

2. РАМКата НА ЕС ЗА СССС

2.1. Правна рамка

Всяка държава-членка е правно задължена да създаде национална СССС, която да предлага съвети на земеделските производители. СССС трябва да обхваща поне законоустановените изисквания за управление и „доброто земеделско и екологично състояние“, посочени в членове 4—6 от Регламент (ЕО) № 73/2009 на Съвета. Областта на предлаганите съвети не се ограничава обаче само до стандартите за кръстосано спазване: държавите-членки могат да решат да включат и други въпроси. Всяка национална СССС може да се ръководи от един или повече определени за целта органи или от частни организации. След прегледа на състоянието на ОСП през 2008 г. всяка държава-членка е свободна да решава (въз основа на обективни критерии) кои категории земеделски производители ще имат приоритетен достъп до СССС, без да се поставят допълнителни критерии на равнището на ЕС.

Земеделските производители използват СССС на доброволна основа и остават отговорни за действията, които предприемат във връзка с получения съвет. В това отношение СССС не засяга по никакъв начин задължението и отговорността им да изпълняват законовите изисквания. В правната рамка на ЕС обаче се признава, че именно земеделските производители, които искат съвет, е по-вероятно да знаят как да изпълнят законовите изисквания. Следователно когато избират стопанства за проверка, държавите-членки може по своя преценка да приемат, че тези земеделски производители представляват по-малък риск.

Повишаването на осведомеността на земеделските производители относно законовите изисквания на ЕС е основната цел на СССС. Следователно съветите трябва ясно да се разграничават от проверките, извършвани в рамката на кръстосаното спазване или с цел гарантиране на съответствие със законодателството в сектора. В тази връзка държавите-членки трябва да гарантират, че операторите на СССС не разкриват лична или индивидуална информация, нито данни, получени от тях при консултантската им дейност, на други лица, освен на земеделския производител, който управлява съответното стопанство. Единственото изключение от това правило е ако операторите на СССС открият нередност или нарушение, за което съществува задължение, установено в законодателството на ЕС или в националното законодателство, за уведомяване на съответния публичен орган, по-специално в случай на извършени престъпления.

2.2. Подпомагане на системите за съвети в селското стопанство от фондовете за развитие на селските райони през периода 2007—2013 г.

СССС, определена в първия стълб на ОСП, може да бъде финансирана по втория стълб чрез две мерки³.

³ Членове 24 и 25 и съображения 18 и 19 от Регламент (ЕО) № 1698/2005 на Съвета.

На първо място е мярката за съфинансиране на използването от земеделските производители на услуги за съвети в селското стопанство. Целта тук е да се помогне на земеделските производители да посрещнат разходите, породени от използването на консултантски услуги, с цел да се подобри общата ефективност на техните стопанства. Като минимум, тези консултантски услуги трябва да обхващат законоустановените изисквания за управление, доброто земеделско и екологично състояние и стандартите за безопасност на труда, основани на законодателството на ЕС. Тази помощ е ограничена до 80 % от допустимите разходи за консултантска услуга, но не повече от 1 500 EUR. Органите и организациите, избрани за оказване на консултантски услуги, трябва да разполагат със съответните ресурси (включително квалифициран персонал, административни и технически средства и консултантски опит и надеждност) по отношение на изискванията за кръстосано спазване и стандартите за безопасност на труда. Комисията е изработила насоки относно условията за предоставяне на помощ и даване на приоритет на определени целеви групи, както и относно честотата на консултантските услуги, използването на публични или непублични консултантски органи и координацията и надзора на тези органи.

На второ място е мярката за съфинансиране на създаването на услуги за съвети в селското стопанство. За да помогнат при покриването на разходите за създаване на такива услуги, държавите-членки може да предоставят постепенно намаляваща помощ за период, не по-дълъг от пет години.

3. ПРИЛАГАНЕ НА СССС ОТ ДЪРЖАВИТЕ-ЧЛЕНКИ

През януари 2009 г., с оглед да се подготви за настоящия доклад, Комисията изпрати структуриран въпросник относно създаването и организирането на СССС в държавите-членки. Той съдържаше например въпроси относно законовите разпоредби, органите, отговорни за координацията, сертифицирането и контрола, приоритетните групи земеделски производители, географската организация, броя и вида на консултантските органи, тяхната специализация, броя на обхванатите земеделски производители, използваните методи, финансирането и т.н. На държавите-членки бяха зададени освен това известен брой открити въпроси във връзка със срещаните от тях проблеми и предложенията им за бъдещата рамка на СССС. Отговорите на въпросника предоставиха данни за прилагането през 2008 г. Тези данни и оценката на СССС, възложена от Комисията през 2009 г., може да бъдат обобщени както следва.

3.1. Актуално състояние на СССС на държавите-членки

В повечето държави-членки СССС са станали напълно функциониращи едва през 2008 г. Подготвителната работа за създаването на СССС (приемане на съответното законодателство, публикуване на покани за участие в тръжна процедура, подбор на консултантски органи и т.н.) е била извършена през 2007 г. Приблизително в половината държави-членки СССС е била създадена като специфична услуга, в допълнение към съществуващите консултантски услуги. В останалите случаи СССС е била съчетана със съществуващите консултантски услуги.

Общо взето (в 24 държави-членки), координацията и надзорът на СССС се извършват от публични органи. Консултантските органи се избират чрез покани за участие в тръжна процедура (14 държави-членки) и чрез определяне на частни (5 държави-членки) или публични органи (5 държави-членки). Повечето държави-членки са установили като минимално изискване за квалификация на консултантите завършено висше образование (бакалавърска или магистърска степен).

В 14 държави-членки СССС е тясно съсредоточена върху кръстосаното спазване, докато в останалите страни съветите обхващат по-широк кръг въпроси, като конкурентоспособността на стопанствата, въздействието на земеделските практики върху околната среда и подкрепата за прилагането на мерки за развитие на селските райони (напр. агроекологични ангажименти).

Двата най-широко възприети подхода са били даване на индивидуални съвети на място във всяко стопанство (всички държави-членки, с изключение на Обединеното кралство—Англия) и обсъждания в рамките на малки групи в дадено стопанство, като последният подход често е допълвал първия. Компютърно базираните информационни средства и контролните списъци са помогнали за даване на съвети в различни държави-членки. В 22 държави-членки първият контакт на земеделските производители със СССС е бил установен по телефонните линии за помощ.

До настоящия момент не е много разпространено предоставянето на приоритет на групи от земеделски производители, освен първоначалното задължение да бъде даден приоритет на земеделски производители, които получават над 15 000 EUR в преки плащания. Някои държави-членки заявиха, че са имали проблеми да достигнат до малките земеделски стопанства. В ЕС като цяло броят на земеделските производители, получаващи съвети от СССС, е бил доста ограничен (през 2008 г. на около 5 % от земеделските производители, получаващи преки плащания, са били дадени индивидуални съвети). Главните бенефициери на СССС са били големите стопанства, които са вече запознати със съществуващите консултантски услуги.

3.2. Финансиране на СССС

Земеделските производители са имали безплатен достъп до индивидуални съвети, давани на място във всяко стопанство (5 държави-членки), или са поели част от разходите за тези съвети (от 20 % до 50 % от общите разходи), или пък са покрили изцяло тези разходи (2 държави-членки).

Мярката в помощ на използването на консултантски услуги от земеделските производители е била планирана в 20 държави-членки и е обхванала 1 123 000 земеделски производители. Общият бюджет за периода 2007—2013 г. възлиза на 870,5 млн. EUR (0,6 % от общите публични разходи за развитие на селските райони), от които 1,3 % са били изразходвани през първите две години за 12 250 земеделски производители.

Мярката в помощ на създаването на услуги за управление, подпомагане и консултации е била планирана от 7 държави-членки, като 4 от тях (Испания, Малта, Португалия, Италия) са поставили определено ударението върху СССС.

Бюджетът за периода 2007—2013 г. възлиза на 172,9 млн. EUR, т.е. 0,1 % от общите публични разходи за развитие на селските райони, от които 2 % са били изразходвани през първите две години.

3.3. Оценка на СССС

Заклучението в доклада за оценката на СССС беше, че като цяло СССС наистина е помогнала на земеделските производители да осъзнаят по-добре движението на материалните потоци и процесите в стопанството, които се отнасят до околната среда, безопасността на храните, здравето на животните и хуманното отношение към тях. Индивидуалните съвети, давани с помощта на контролни списъци, са определени като особено ефикасни, тъй като са много индивидуализиран и структуриран начин на консултации. В някои държави-членки създаването на СССС е представлявало добра възможност за преосмисляне и подобряване на техните по-широкообхватни информационни системи за съвети и знания в селскостопанския сектор.

СССС е помогнала на земеделските производители да изпълнят изискванията за кръстосано спазване и това е бил основният мотив за тях да използват системата. Помощта на СССС е увеличила освен това уменията на земеделските производители за финансово управление (отчетността) и е подобрила счетоводството им във връзка със задълженията за кръстосано спазване.

Като цяло обаче ефективността на СССС е останала ограничена, тъй като малко земеделски производители са потърсили предлагания съвет. Оценителите виждат потенциал за подобрене, тъй като СССС е достигнала до повече земеделски производители (до 20 % от получаващите преки плащания) в държавите-членки, които са започнали да прилагат системата от 2005 г. нататък. В някои случаи предварителното финансиране на консултациите може да е обезсърчило някои земеделски производители да се възползват от СССС.

Оценителите считат, че основна предпоставка за СССС е земеделските производители в ЕС да имат достъп до консултациите на доброволна основа, защото следването на съвети е по самата си природа доброволно, за разлика от задължителните системи на контрол/сертифициране. Досега СССС не е допринесла много за по-доброто възприемане на ОСП от страна на земеделските производители в ЕС. Земеделските производители често са възприемали СССС като насочена стриктно към кръстосаното спазване и свързаната с него система на проверки на стопанствата, което я е поставило в неблагоприятна светлина. В други случаи обаче СССС е успяла да изгради ефективни и основаващи се на доверие взаимоотношения между земеделските производители и консултантите. Докладът за оценката препоръчва да бъде запазена концепцията на доброволност и общата гъвкава архитектура на СССС.

4. ПОДОБРЯВАНЕ НА СССС В БЪДЕЩЕ

Въз основа на опита от тези начални години на прилагане, както и на извършената оценка, Комисията прави изложените по-долу предложения за подобрене. Тези предложения може да бъдат под формата на насоки (препоръки) за държавите-членки или може да наложат изменение на настоящото законодателство на ЕС.

4.1. Изясняване на понятията „СССС“ и „услуги за съвети в селското стопанство“

- (1) Трябва да бъдат изяснени понятията „система за съвети в селското стопанство“ и „услуги за съвети в селското стопанство“. „Системата за съвети в селското стопанство“ обхваща общата организация и различните публични и/или частни оператори, доставящи „услуги за съвети в селското стопанство“ на земеделския производител в дадена държава-членка (член 12 от Регламент (ЕО) № 73/2009 на Съвета). Съществуването на национална СССС гарантира, че всеки земеделски производител може да потърси и да получи съвет най-малко по основните изисквания за кръстосано спазване в областта на околната среда, общественото здраве, здравето на животните и растенията, хуманното отношение към животните и поддържането на земята в добро земеделско и екологично състояние. Важно е да се прави колкото е възможно по-ясно разграничение между съвета като продукт на система за съвети в селското стопанство, и обикновеното предоставяне на информация на земеделските производители. „Услугите за съвети в селското стопанство“ следва да правят оценка на конкретното положение на земеделския производител, а не само да предоставят обща информация. Предоставянето на информация относно изискванията за кръстосано спазване е вече задължително съгласно член 4, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 73/2009.
- (2) СССС има за цел да помага не само на земеделските производители, които получават плащания по ОСП, но и на всички земеделски производители в Европейския съюз, включително (например) специализираните свиневъди, нуждаещи се от съвет относно Директивата за нитратите.

4.2. Обхват на СССС

- (3) Изискванията за кръстосано спазване и други задължения, които следва да бъдат спазвани от бенефициерите, трябва да бъдат част от минималния основен обхват на СССС и нейните цели, както за първия, така и за втория стълб. Тези изисквания трябва да бъдат обхванати по подходящ начин от съветите в рамките на СССС. СССС трябва на първо място да помага на земеделските производители да спазват правилата.
- (4) Задължителните елементи, които следва да бъдат обхванати от СССС както по първия, така и по втория стълб, трябва да включват минималните изисквания за използване на торове и на продукти за растителна защита. Тези изисквания представляват част от кръстосаното спазване за земеделските производители, получаващи плащания за агроекология.
- (5) Благодарение на приоритетното ѝ фокусиране върху изискванията за кръстосано спазване, в обхвата на СССС вече попадат много практики, свързани с изменението на климата — практики, които намаляват въздействието на селското стопанство върху климата и помагат на земеделските стопанства да се адаптират към изменящите се и по-

непостоянни климатични условия⁴. Настоящите стандарти за добро земеделско и екологично състояние са от съществено значение за задържане на органичен въглерод в земеделските почви и за гарантиране на тяхното устойчиво използване. Може би си струва обаче в рамката на СССС да бъдат включени специални действия във връзка с изменението на климата, например проучване на добрите практики и провеждане на специални мероприятия за популяризиране в стопанствата, включително предоставяне на съвети във връзка с технологиите. Един от начините да се гарантира, че държавите-членки ще развият тези възможности може да бъде включването на изрично изтъкване на тази необходимост в даден правен текст. Консултантите могат да бъдат много полезни чрез обобщаване на добрите практики и популяризирането им сред земеделските производители. На равнището на ЕС може да бъде съставен обобщен списък на добрите практики. Консултантите може да бъдат задължени да преминат специално обучение, насочено към разбиране и разпространяване на важни земеделски практики, свързани с изменението на климата.

4.3. Изясняване на ролята на консултантите на СССС спрямо другите участници в областта на кръстосаното спазване

- (6) На държавите-членки трябва да се напомня за логичната разлика между контрол (проверки и инспекции) и съвет. Трябва да се прави ясно разграничение между съвет и контрол. Във всички случаи земеделският производител е отговорен за своите собствени действия.
- (7) Важно е да се запази действащото понастоящем правило, че индивидуални данни от посетените стопанства не бива при никакви обстоятелства да бъдат предавани от консултантите на инспекторите. Дори ако се прави анонимно, това би представлявало нарушение на поверителността. Предоставянето на консултантите на събрани при проверките данни за отделните земеделски производители също би имало обратен ефект, тъй като може да подкопае необходимото доверие в консултанта. Фактите показват, че държавите-членки невинаги са разбирали напълно тези принципи.
- (8) Предоставянето на консултантите на обобщени данни от проверките на земеделски стопанства може да бъде от полза, но то не бива да се въвежда като задължение. Ако консултантът поиска такива данни в интерес на по-добрата насоченост на съвета, инспекционният орган може да предостави обобщени данни, например за най-често срещаните видове неспазване.

⁴

Например стандарт за опазване на постоянните пасища, стандарт за сеитбооборота и междинните култури, стандарт за минималната почвена покривка, намалена обработка на почвата съгласно стандарта за минимално управление на земите, стандарти за управление на остатъци от култури, стандарти за запазване на органичните вещества в почвата и изисквания съгласно Директивата за нитратите относно използването и съхранението на оборски тор. Всички тези изисквания налагат ограничения на практики, които оказват въздействие върху емисиите на парникови газове на равнище земеделски стопанства. Те попадат в обхвата на СССС чрез приоритета на изискванията за кръстосано спазване.

- (9) Консултантите на СССС не бива да ограничават своите усилия до подпомагане на земеделските производители да изпълняват практическите си задължения по кръстосаното спазване, а трябва също така да обясняват целите на тези задължения и политиките, на които се основават, както и начина, по който те допринасят за устойчиво селско стопанство. Земеделски производител, който разбира обосновката на конкретните задължения, ще бъде по-склонен да ги изпълнява.
- (10) Появяват се нови теми на консултация и земеделските производители ще се нуждаят от помощ по широк кръг въпроси — от икономически и екологични проблеми до опазване на природата. Консултантите на СССС няма да могат да отговорят на всички въпроси, но трябва да са добре информирани и способни да действат като „общопрактикуващи лекари“, насочващи при необходимост земеделските производители към специализирани консултанти. Ако например един земеделски производител има нужда да (пре)насочи своето производство и иска съвет относно селскостопанските пазари, консултантът на СССС трябва да може да свърже производителя със служби, които са специализирани по тези въпроси, или да го насочи към източници на съответната информация, напр. към данни за производството. Аналогичен подход може да се препоръча за биологичното земеделие. Земеделските производители може например да се нуждаят от съвет за това как да преминат към биологично производство или за пазарните възможности и по-добрите земеделски практики (виж също предложение 19). Координиращите органи на СССС трябва да изпълняват важна роля при оказването на помощ на консултантите за работата в мрежа, например като предоставят данни за връзка със специализирани консултанти и посочват областите, в които последните са специалисти.

4.4. Популяризиране на СССС

- (11) Трябва да бъде изяснен обхватът на мярката за използване на услугите за съвети в селското стопанство, определен в член 24 от Регламент (ЕО) № 1698/2005. Трябва да стане ясно, че земеделският производител не е длъжен да иска съвет по всяко изискване за кръстосано спазване, за да има право да получи помощи за използване на услуги за съвети в селското стопанство⁵. Това трябва да намали административната тежест на мярката за земеделските производители и административните органи, както и разходите за земеделските производители. Земеделският производител ще може да кандидатства по-бързо за възстановяване на своя дял от разходите за съвети, тъй като вече няма да е длъжен да чака, докато бъдат обхванати всички области на кръстосаното спазване. Координиращите органи и консултантите на СССС обаче трябва да продължат да обръщат необходимото внимание на задълженията, които

⁵ Като част от процеса на опростяване през 2009 г., имаше дискусия за това дали съветите, съфинансирани от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), да обхващат задължително всички области на кръстосано спазване и стандартите за безопасност на труда, както е посочено в член 24 от Регламент (ЕО) № 1698/2005 на Съвета. В рамките на процеса на привеждане в съответствие през септември 2010 г. Комисията възнамерява да измени Регламент (ЕО) № 1698/2005 на Съвета, с цел да направи мярката по-гъвкава.

са основни теми за СССС, тъй като земеделските производители, които искат съвет, може понякога да не разбират, че се нуждаят от съвет конкретно по кръстосаното спазване.

- (12) Същевременно задължителното включване в обхвата на стандартите за безопасност на труда съгласно мярката по втория стълб за използването на СССС трябва да бъде гъвкаво и да се ограничава до съответните елементи.
- (13) Честотата на прилагане на мярката за използване на услугите за съвети в селското стопанство не трябва да се определя предварително. Досега държавите-членки са програмирали две или три консултантски услуги за периода на развитие на селските райони 2007—2013 г. Трябва да стане ясно, че земеделският производител може да иска повече услуги, напр. поне по една всяка година. Гъвкавостта, свързана с възможността за по-често търсене на съвети, заедно с гъвкавостта при задължителния обхват на всяка консултантска услуга, както е посочено в предложението 11, ще направят мярката по-целенасочена и по-атрактивна. Цената на всяка консултантска услуга ще бъде намалена, тъй като услугата ще бъде ограничена до даване на целенасочен съвет в момент, когато земеделският производител наистина се нуждае от него.
- (14) Обхватът на кръстосаното спазване бе разширен след 2003 г. Разходите също се увеличиха и днес очакванията, че съветите на СССС ще надхвърлят кръстосаното спазване, са по-големи, отколкото през 2003 г. предвид новите предизвикателства, като изменението на климата, проблемите с водите, необходимостта от запазване на биологичното разнообразие и т.н.⁶ Държавите-членки искат от ЕС да увеличи бюджета за съвети в селското стопанство. Ефектът от предложения 11—13 следва да удовлетвори това увеличено търсене: земеделските производители ще имат възможност да получават целенасочени съвети по-често и по-широк кръг от теми, при максимална помощ в размер на 1 500 EUR за една услуга за съвети в селското стопанство⁷.
- (15) Комисията иска да подчертае, че СССС е важна и за дребните земеделски производители. Към настоящия момент тази група не е обхваната достатъчно добре от услугите на СССС, макар че дребните земеделски производители са не по-малко важни от другите, що се отнася до необходимостта да спазват изискванията и до евентуалната липса на осведоменост за задълженията им. Предложените тук мерки имат за цел решаването и на този въпрос, но държавите-членки трябва да бъдат проактивни и да помислят как да стигнат до земеделските производители, които все още не осъзнават нуждата си от съвети.

⁶ Една от дейностите, предвидени в Бялата книга за 2009 г.: „Адаптиране спрямо изменението на климата“ (COM(2009) 147), е „да се проучат възможностите на системата за селскостопански консултации (Farm Advisory System) да допринесе за подобряване на обучението, знанията и възприемането на нови технологии, способстващи за адаптацията“. Повече подробности са дадени в придружаващия Бялата книга работен документ на службите на Комисията от ГД „Земеделие и развитие на селските райони“: „Адаптиране спрямо изменението на климата: предизвикателство за европейското селско стопанство и селски райони“ (SEC(2009) 417).

⁷ Член 24 и приложение I към Регламент (ЕО) № 1698/2005.

- (16) Държавите-членки следва да правят повече за популяризирането на СССС, например като прилагат списък на консултантски органи, когато изпращат формуляри за заявления на земеделските производители, или като предвидят инспекторите, проверяващи земеделските стопанства, да дават този списък на земеделския производител, ако бъде открито нарушение.
- (17) За по-добрата осведоменост на земеделските производители по отношение на СССС, член 4 от Регламент (ЕО) № 73/2009 трябва да включва задължение на държавите-членки да предоставят на земеделските производители списъка на консултантите на СССС.

4.5. Управление на СССС

- (18) Комисията настоятелно препоръчва координиращите органи на СССС да организират основно и редовно последващо обучение за всеки консултант, най-малкото по всички въпроси на кръстосаното спазване. Това обучение трябва да обхваща както самите задължения на земеделските производители, така и стоящите в основата им политики. Обучението е особено необходимо в областта на новите дейности за справяне, например, с изменението на климата.
- (19) Държавите-членки трябва да създадат полезно взаимодействие между различните инструменти, например съвети, обучение, информация, разпространение на знания и научноизследователска дейност, като спазват спецификите на всеки инструмент, но ги съчетават по съгласуван начин. Освен това информацията от консултантите относно практическото изпълнение на изискванията за кръстосано спазване може да бъде особено полезна за органите, които управляват СССС и кръстосаното спазване. Важно е следователно участниците в областта на кръстосаното спазване, като консултанти, координиращи органи на СССС и управляващи органи на кръстосаното спазване, да споделят своите знания относно практическото изпълнение на изискванията за кръстосано спазване. Те биха могли например да провеждат редовни срещи за обмен на информация един или два пъти годишно.
- (20) За осигуряване на съгласуваност между стълбовете, разпоредбата за прилагане на втория стълб по отношение на подходящата квалификация на персонала за консултанти на СССС може да бъде разширена, така че да се отнася и до правилата за СССС по първия стълб⁸.
- (21) Напомня се на държавите-членки, че Комисията, въпреки че не желае да добавя административна тежест, смята за много важно да извършва оценки и мониторинг на СССС, по-специално с оглед на дискусиите за

⁸

В правилата за прилагане на втория стълб в съответствие с член 15 от Регламент (ЕО) № 1974/2006 на Комисията се определя, че съфинансираните услуги за съвети в селското стопанство „следва да разполагат с подходящи ресурси от квалифициран персонал“. Според основните насоки за тази мярка квалификацията на персонала може да се формулира като минимално ниво на образование или сертифициране. Мярката от втория стълб за използване на услуги за съвети в селското стопанство се прилага в 20 държави-членки.

бъдещето на СССС и на мерките за услуги за съвети в селското стопанство в рамките на ОСП за периода след 2013 г. Тези оценки не бива да водят до ненужен обмен на данни за отделните стопанства, нито до прекомерна административна тежест. От първостепенна важност е обаче да се осигури ефективността на СССС чрез оценка на количеството и качеството на предоставяните съвети (напр. тяхната полезност и степента на удовлетворение на земеделския производител).

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В светлината на оценката, изложена в настоящия доклад, Комисията счита, че СССС е важен инструмент за успешното прилагане на ОСП. Подпомагат се усилията на земеделските производители да изпълняват законовите изисквания на ЕС, които се отнасят до околната среда, безопасността на храните, здравето на животните и хуманното отношение към тях. Като им съдейства за изпълнение на тези изисквания за „кръстосано спазване“, СССС помага на земеделските производители да не губят плащанията по ОСП. Земеделският производител, който получава съвет, е по-вероятно да разбере задълженията си за кръстосано спазване и поради това ще има по-голяма готовност да ги изпълни.

Консултантските услуги съвсем не са новост в много държави-членки, но е възможно те да са били извършвани разпокъсано. Като задължава всяка държава-членка да има въведена СССС, законодателят е приел един по-стратегически общ подход. Усилията, полагани в държавите-членки, са свидетелство за важната роля, която системата и координиращите органи на СССС могат да изпълняват, като помагат на земеделските производители да разберат и прилагат правилата на ЕС.

Началният етап изискваше значителни усилия, особено от страна на държавите-членки, в които е имало малко или изобщо са липсвали консултантски услуги в миналото. За други държави-членки създаването на СССС беше по-скоро въпрос на координация на съществуващите услуги, с оглед да се предостави на земеделските производители единствено звено за връзка при искане на съвет по практически въпроси.

Освен това с възникването на нови предизвикателства очакванията по отношение на консултантските услуги нараснаха след 2003 г. Затова СССС трябва проактивно да развива и обхваща теми, които излизат извън границите на законовите изисквания за кръстосано спазване.

Ето защо Комисията отправя следните препоръки към държавите-членки:

- Обхватът на СССС да остане широк, но правилата, които трябва да се спазват, да бъдат част от минималния основен обхват.
- Да се подчертае ролята на консултанта на СССС като „общопрактикуващ лекар“, насочващ при необходимост земеделските производители към специализирани консултанти.
- Да се използват обобщени данни от проверките на земеделски стопанства, с оглед да се помогне за по-добро насочване на съвета, като се държи сметка за голямото значение на запазването на поверителността на даваните при консултацията данни. Консултантът на СССС следва да действа като „общопрактикуващ лекар“, като

свързва всички отделни аспекти на селското стопанство, прилагайки цялостен подход. Той трябва да обяснява на земеделските производители не само изискванията на ЕС, но и техните цели, както и стоящите в основата им политики.

- Да се популяризира СССС чрез конкретни мерки, като използване на подходящи възможности за предоставяне на земеделските производители на списък на консултанти, като се осигури обхващането и на дребните стопанства.
- Да се подобри управлението на СССС и да се гарантира обмен на знания между участниците в областта на кръстосаното спазване. Координиращите органи на СССС следва да засилят полезното взаимодействие между различните инструменти, например съвети, обучение, информация, разпространение на знания и научноизследователска дейност. Много е важно да се извършват оценки и мониторинг на СССС.

Комисията счита освен това, че са необходими следните действия:

- Да бъдат изяснени понятията „система за съвети в селското стопанство (СССС)“ и „услуги за съвети в селското стопанство“, като се направи ясно разграничение между съвета и обикновеното предоставяне на подробна информация и като се гарантира насоченост на СССС към всички земеделски производители в ЕС.
- Да се включат в минималния обхват на СССС минималните изисквания за използване на торове и на продукти за растителна защита, изложени в националното законодателство, и да се подчертае необходимостта от специални действия във връзка с изменението на климата.
- Да се изясни ролята на консултантите на СССС спрямо другите участници в областта на кръстосаното спазване, като се препоръча ясно разделяне между съветите и инспекциите на земеделските стопанства.
- Да се популяризира СССС чрез въвеждане на гъвкавост в съдържанието и честотата на използване на консултантската мярка и чрез задължаване на държавите-членки да предоставят на земеделските производители списък на консултантите на СССС.
- Да се подобри управлението на СССС чрез изискването консултантите да бъдат подходящо квалифицирани и редовно обучавани, като учебните занятия се организират от координиращите органи на СССС.

Тези действия може да доведат до законодателни изменения в пакета за периода след 2013 г.